

УДК 343.9(477)(092)(082)
F44

Упорядники:

А. В. Калініна, С. С. Шрамко

Festschrift до 90-річчя професора Володимира Васильовича
F44 Голіни / [упоряд.: А. В. Калініна, С. С. Шрамко]. – Харків : Право,
2025. – 248 с.

ISBN 978-617-8617-81-3

Видання підготовлено до 90-річчя від дня народження відомого українського вченого-кримінолога, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України Володимира Васильовича Голіни. До книги увійшли статті, спогади та роздуми, у яких кожен автор по-своєму засвідчує вплив професора на розвиток української кримінології.

Усім зацікавленим можна ознайомитися з життєвим шляхом Володимира Васильовича, науковими здобутками та його особистими якостями.

УДК 343.9(477)(092)(082)

ISBN 978-617-8617-81-3

© Калініна А. В., Шрамко С. С., упорядкування, 2025

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

Фокус II
З НАУКОЮ В СЕРЦІ:
РОЗДУМИ ПРО НАУКОВИЙ ДОРОБОК
ВОЛОДИМИРА ГОЛІНИ

Авдєєва Галина

Проблеми технологізації сфери боротьби
зі злочинністю у роботах
Володимира Васильовича Голіни 67

Баулін Юрій

Кримінально-правовий вимір судимості в працях
В. В. Голіни та проєкт нового КК України..... 73

Пономаренко Юрій

Постсудимість за законодавством України 89

Харитонova Олена

Спеціально-кримінологічне попередження
у дзеркалі гендерно зумовленого насильства:
оцінка ризиків та управління ризиками
(до 90-річчя проф. В. В. Голіни) 105

Орлов Юрій

Той, хто відчиняє вузькі брами.
До 90-річчя професора В. В. Голіни 117

Музика Анатолій

Проблеми кримінології у працях
Голіни Володимира Васильовича 130

Литвинов Олексій, Філіпенко Наталія

Фонові явища в детермінації жіночої
пенітенціарної злочинності 148

Денисов Сергій, Заїка Дмитро

Кримінологічна характеристика осіб,
засуджених за кримінальні правопорушення
проти громадського порядку у 2024 році 165

Кулик Катерина

Науковий внесок професора
Голіни Володимира Васильовича

**З НАУКОЮ В СЕРЦІ:
РОЗДУМИ ПРО НАУКОВИЙ ДОРОБОК
ВОЛОДИМИРА ГОЛІНИ**

**ПРОБЛЕМИ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ
СФЕРИ БОРОТЬБИ
ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ У РОБОТАХ
ВОЛОДИМИРА ВАСИЛЬОВИЧА
ГОЛІНИ**

*Галина Авдєєва,
кандидат юридичних наук, старший дослідник,
завідувачка лабораторії «Використання сучасних
досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю»
Науково-дослідного інституту вивчення проблем
злочинності імені академіка В. В. Сташиса
НАПрН України*

В умовах стрімкого науково-технічного прогресу та глобалізації питання ефективності боротьби зі злочинністю набуває особливої актуальності. Видатний український вчений-кримінолог Володимир Васильович Голіна у своїх численних працях послідовно розвиває ідею про необхідність інтеграції сучасних технологій у стратегії запобігання

злочинності та протидії їй. Його наукові думки формують основу для розуміння трансформації кримінологічної політики з урахуванням викликів ХХІ століття.

В своїх наукових публікаціях Володимир Васильович Голіна розглядає технології як інструмент стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів.

У його роботах наголошується, що «використання новітніх технологій і індустрій, впровадження різних ноу-хау, дослідження доцільності запозичення зарубіжного досвіду профілактики, у тому числі захисту в національному просторі»¹. Це спрямовано як на розширення стримуючих засобів, так і на позбавлення злочинця шансів на використання незахищеного мікропростору². Ця концепція підкреслює активну роль технологій у формуванні антикриміногенного середовища.

У монографії «Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід» за загальною редакцією В. В. Голіни³ деталізуються напрями реалізації цієї стратегії за допомогою технологічних рішень. Зазначається, що «у правоохоронній діяльності використання штучного інтелекту – це

¹ Голіна В. В. Зменшення можливостей вчинення злочинів як стратегія запобігання злочинності. Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2012. №3 (70). С. 212.

² Голіна В. В. Вибрані праці. Харків: Право, 2020. С. 290.

³ Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід: монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2020. 288 с.

процес надання правоохоронній діяльності системних властивостей»¹. Також вказується на такі конкретні заходи, як «встановлення на входах до підприємств, установ, організацій, навчальних закладів детекторних рамок для автоматичного визначення осіб, які зберігають вогнепальну зброю або вибухові речовини тощо»². Це свідчить про глибоке розуміння потенціалу технологій для посилення фізичного захисту об'єктів та раннього виявлення загроз.

В. В. Голіна акцентує увагу на можливостях використання у кримінологічній практиці широкого спектру інформаційних та телекомунікаційних технологій. Наприклад, у його наукових працях згадується, як у рамках перегляду маршрутів патрулювання «чергувальні міліцейські автомашини обладнано системою GPS, що дозволило швидко діставатися до місця події»³. Це є яскравим прикладом практичного застосування сучасних технологічних рішень для підвищення оперативності та ефективності правоохоронних органів.

У монографії «Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід» [4] за загальною редакцією В. В. Голіни, хоча й присвяченій ролі громадськості, опосередковано підіймається питання інформати-

¹ Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід: монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2020. С. 174.

² Там само. С. 262.

³ Там само. С. 296.

зації, оскільки ефективна взаємодія громадськості з правоохоронними органами часто базується на швидкому обміні інформацією, зокрема за допомогою телекомунікаційних мереж. Це передбачає використання сучасних засобів зв'язку та інформаційних платформ для координації спільних зусиль.

Погляди В. В. Голіни на технологізацію поширюються і на запобігання окремим видам злочинності, зокрема пов'язаної з дорожнім рухом. У монографіях «Культурологія безпеки дорожнього руху в Україні: теорія та практика запобігання автотранспортним правопорушенням»¹ та «Стратегія забезпечення дорожнього руху в Україні: виклики, проблеми, рішення»², які В. В. Голіна написав разом зі своїми талановитими учнями, досліджуються аспекти використання технологій для підвищення безпеки на дорогах. Зазначається, що «кримінологічне дослідження автотранспортної злочинності нерозривно поєднане із вивченням розвитку автомобільної промисловості»³. Це включає технологічне удосконалення транспортних засобів, що, хоча й збільшує кількість водіїв, водночас створює можливості для впровадження систем,

¹ Культурологія безпеки дорожнього руху в Україні: теорія та практика запобігання автотранспортним правопорушенням: монографія / В. В. Голіна, С. С. Шрамко та ін. Харків: Право, 2023. 180 с.

² Стратегія забезпечення дорожнього руху в Україні: виклики, проблеми, рішення: монографія / В. В. Голіна та ін. Харків: Право, 2024. 432 с.

³ Стратегія забезпечення дорожнього руху в Україні: виклики, проблеми, рішення: монографія / В. В. Голіна та ін. Харків: Право, 2024. С. 19.

які зменшують ризик дорожньо-транспортного травматизму¹.

Ці роботи підкреслюють, що без розвитку економіки та соціальної сфери, а також без використання інноваційних технологій, покращення стану безпеки дорожнього руху неможливе². Це є свідченням системного підходу В. В. Голіни, який розглядає технології не як відокремлений елемент, а як невід’ємну частину комплексної стратегії боротьби зі злочинністю.

Відома вчена у галузі кримінології В. С. Батиргарєєва, яка є ученицею В. В. Голіни, зазначає, що її вчитель є прихильником розвитку так званої «фантастичної кримінології», яка не боїться йти в ногу з технічним прогресом, що інколи здається незбутньою фантастикою, але прийде час, коли наука випередить фантазію³. Ця ідея лейтмотивом проходить через наукові праці В. В. Голіни, підкреслюючи віру в потенціал науки та технологій для створення суспільства, максимально захищеного від злочинності.

Його наукові думки дають поштовх до розвитку багатьох напрямів у сфері запобігання злочинності,

¹ Стратегія забезпечення дорожнього руху в Україні: виклики, проблеми, рішення: монографія / В. В. Голіна та ін. Харків: Право, 2024. С. 19.

² Культурологія безпеки дорожнього руху в Україні: теорія та практика запобігання автотранспортним правопорушенням: монографія / В. В. Голіна, С. С. Шрамко та ін. Харків: Право, 2023. С. 129.

³ Голіна В. В. Зменшення можливостей вчинення злочинів як стратегія запобігання злочинності. Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2012. № 3 (70). С. 6.

не обмежуючись відомою «класикою»¹. Це свідчить про відкритість В. В. Голіни до інноваційних підходів та його здатність передбачати майбутні виклики та можливості у сфері кримінології.

Наукові думки Володимира Васильовича Голіни щодо технологізації сфери боротьби зі злочинністю є надзвичайно актуальними та прогностичними. Він послідовно обґрунтовує необхідність інтеграції передових технологій – від автоматизованих систем до штучного інтелекту та телекомунікаційних мереж – у стратегії запобігання злочинності та її ефективної протидії. Його концепція зменшення можливостей вчинення злочинів є наочним прикладом того, як технології можуть бути використані для створення антикриміногенного середовища. В. В. Голіна не лише визнає роль науково-технічного прогресу, а й активно закликає до його використання, розглядаючи його як потужний інструмент для формування безпечного суспільства. Його «фантастична кримінологія» (за формулюванням В. С. Батиргареєвої) є маяком для майбутніх досліджень, що надихає на пошук нових, інноваційних рішень у боротьбі зі злочинністю.

Не лише учні Володимира Васильовича, а й всі інші науковці, які будь-яким чином взаємодіяли з ним, від щирого серця вдячні йому за безцінні

¹ Голіна В. В. Зменшення можливостей вчинення злочинів як стратегія запобігання злочинності. Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2012. № 3 (70). С. 6.

поради та постійну допомогу. Його доброзичливість, чуйність та оптимізм завжди нас надихають. Володимир Васильович є не лише вченим найвищого наукового потенціалу, але й надзвичайно світлою людиною, яка завжди готова допомогти. Його настанови, мудрість та бачення майбутнього сфери боротьби зі злочинністю є дороговказом для всіх нас.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР СУДИМОСТІ В ПРАЦЯХ В. В. ГОЛІНИ ТА ПРОЄКТ НОВОГО КК УКРАЇНИ

*Юрій Баулін,
доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінального права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
голова робочої групи з питань розвитку
кримінального права Комісії з питань правової реформи
при Президентові України*

Володимир Васильович розпочав свою наукову діяльність з дослідження інституту судимості у кримінальному праві. У 1972 р. він успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Погашення і зняття судимості за радянським кримінальним